

SLOVENSKO POSKOČILO V REBRÍČKU SLOBODY TLAČE O DESAŤ MIEST

Slovensko si výrazne polepšilo v indexe slobody tlače, kde sa tento rok umiestnilo na 17. priečke. Oproti vlaňajšku poskočilo o 10 priečok. Naposledy bolo medzi 20 najlepšimi štátmi v roku 2017, rok pred vraždou novinára Jána Kuciaka (Tabuľka 1).

- Rebríček každý rok zostavuje organizácia Reportéri bez hraníc (RSF). Podľa Pavla Szalaja, riaditeľa odboru RSF pre EÚ a Balkán, pomohol Slovensku k lepšiemu umiestneniu v indexe odchod dvoch ľudí z vysokých funkcií – Igora Matoviča známeho častými slovnými útokmi na novinárov z postu premiéra a Jaroslava Rezníka z vedenia RTVS, kde zasahoval do redakčnej nezávislosti.
- Vo V4 je pred nami len Česko (14. priečka), ktoré vlani Slovensko po rokoch predbehlo. Mierne zaostáva Rakúsko (29.), s odstupom nasleduje Poľsko (57.) a Maďarsko (72.).
- Na špičke sa dlhodobo umiestňujú severoeurópske štáty, stálicou na prvom mieste je Nórsko. Na poslednej priečke je roky Severná Kórea.

PRETRVÁVAJÚCA INFLÁCIA SA MENÍ NA CHAMTIVÚ

Rast inflácie na Slovensku sa v apríli medziročne spomalil z marcových 14,8 % na 14 %. Napriek tomu zostáva 2. najvyššia v eurozóne, kde sa jej rast, naopak, zrýchlil z marcových 6,9 % na aprílových 7 % (Graf 1).

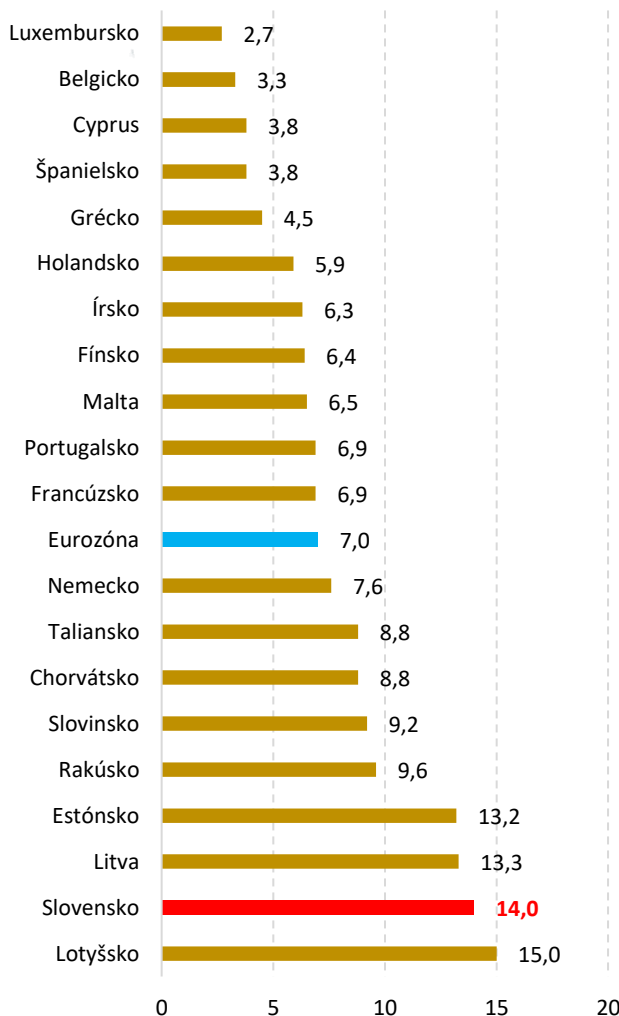
- Ceny agrokodmít (pšenice a kukurice), stavebných materiálov (najmä dreva) aj ceny energií na burzách už utlmili svoj rast. Najväčšiu zložku inflácie v eurozóne aj na Slovensku naďalej tvoria potraviny, alkohol a tabak. Analýza Európskej centrálnej banky (ECB) pripisuje väčštinovú zložku inflácie nafúknutým ziskovým maržiam firiem a nie cenovo-mzdovej špirále, čomu sa niekedy hovorí „chamtivá inflácia“ (po anglicky greedflation).
- Jadrová inflácia (očistená o ceny energií, potravín, alkoholu a tabaku) v eurozóne po desiatich mesiacoch mierne klesla z rekordných 5,7 % na 5,6 %. Pretrvávajúcou vysokou úrovňou inflácie ECB minulý týždeň odôvodnila ďalšie zvýšenie úrokových sadzieb o 25 bázických bodov na 3,75 % pre hlavné refinančné operácie. K podobnému zvýšeniu pristúpili v USA, kde je základná sadzba 5–5,25 %. Banky v eurozóne sprísňujú úverové štandardy, čo spôsobuje najväčší pokles dopytu firiem po úveroch od finančnej krízy v roku 2008 (ECB).
- V eurozóne sú najvyššie sadzby pre hypotéky s fixáciou od 1 do 5 rokov, na Slovensku od apríla 2014. Vysoké úrokové sadzby spôsobili zníženie dopytu po nehnuteľnostiach a ich cien. Ponukové ceny nehnuteľností podľa NBS v 1. štvrtroku 2023 oproti predošlému štvrtroku klesli o 3,9 %.

Tabuľka 1: Umiestnenie krajín V4 v indexe slobode tlače

	Slovensko	Česko	Poľsko	Maďarsko
2016	12	21	47	67
2017	17	23	54	71
2018	27	34	58	73
2019	35	40	59	87
2020	33	40	62	89
2021	35	40	64	92
2022	27	20	66	85
2023	17	14	57	72

Zdroj: Reportéri bez hraníc

Graf 1: Inflácia HICP v eurozóne, medziročná zmena, apríl 2023 (v %)

Zdroj: Eurostat

MINIMÁLNY DÔCHODOK BUDE OPÄŤ NAVIAZANÝ NA ŽIVOTNÉ MINIMUM

Od 1. júla 2023 dôjde k rozmrazeniu minimálneho dôchodku a jeho opätovnému naviazaniu na životné minimum, ktoré od druhého polroka rovnako stúpne. Dôchodky budú podľa počtu odpracovaných rokov valorizované o 31 až 81 eur (Graf 2).

- Minimálny dôchodok bude po novom znovu 1,36-násobkom životného minima (po 30 odpracovaných rokoch), pričom za každý ďalší odpracovaný rok sa zvyšuje o 2 p.b. (30-39 odpracovaných rokov), 3 p.b. (40-49 rokov), 5 p.b. (50-59 rokov) a 7 p.b. za každý ďalší odpracovaný rok.
- Tempo rastu cenovej hladiny bolo podľa Štatistického úradu v marci na úrovni 15,7 %. To znamená, že výška životného minima na jednu plnoletú fyzickú osobu by od 1. júla 2023 podľa predbežných odhadov Inštitútu pre stratégie a analýzy mala dosiahnuť 271,22 eur.

SLOVENSKO MÁ STÁLE NAJVIŠŠIU NEZAMESTNANOSŤ V RÁMCI V4

Slovensko ako jediné vo V4 zaznamenalo v marci medziročný pokles miery nezamestnanosti. Napriek tomu je u nás najvyššia v strednej Európe.

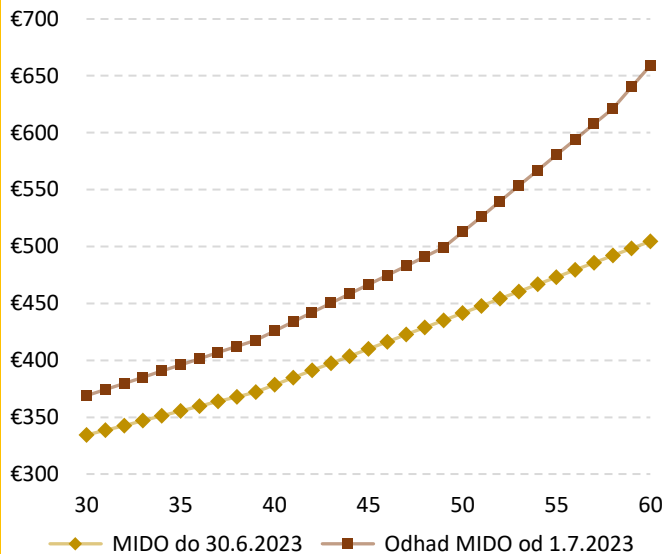
- Nezamestnanosť na Slovensku medziročne klesla zo 6,3 % v marci 2022 na 6 % v marci 2023 (Graf 3). Podobne o tri desatiny percenta klesla v EÚ.
- Kým v Poľsku zostala nezamestnanosť na rovnakej úrovni, v Česku, Maďarsku a Rakúsku mierne stúpila.
- Podľa predpovedí OECD mala miera nezamestnanosti v porovnaní s minulým rokom vzrásť vo všetkých štátoch V4 ako aj v Rakúsku. Naplneniu tejto predpovede sa teda vyhlo iba Slovensko a Poľsko.

SLOVENSKO MÁ NAJVIŠŠIU PREKVALIFIKOVANOSŤ VO V4

Podľa najnovších údajov z Eurostatu je na Slovensku miera prekvalifikovanosti pracovnej sily na úrovni 23,4 % (Graf 4).

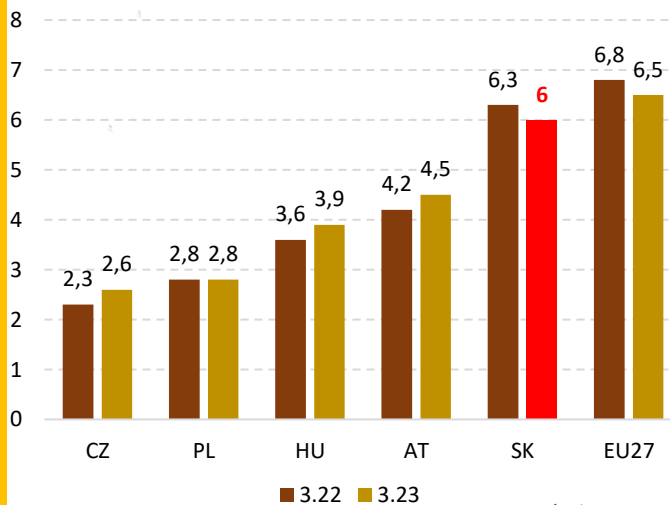
- Je to situácia, keď zamestnanec vykonáva pracovnú pozíciu s nižšími pracovnými nárokmi ako je úroveň jeho vzdelania. Priemerná miera prekvalifikovanosti zamestnancov v rámci štátov EÚ je 22 %. Najvyššia je v Španielsku (36 %) a najnižšia v Luxembursku (7 %).
- Jednou z príčin vysokej prekvalifikovanosti na Slovensku môže byť prudký nárast študentov a absolventov vysokých škôl zo 420-tisíc v roku 2014 na 977-tisíc v roku 2021.
- Miera prekvalifikovanosti je vyššia u žien ako u mužov.

Graf 2: Výška minimálneho dôchodku (MIDO) podľa počtu odpracovaných rokov pred a po zmene spôsobu výpočtu

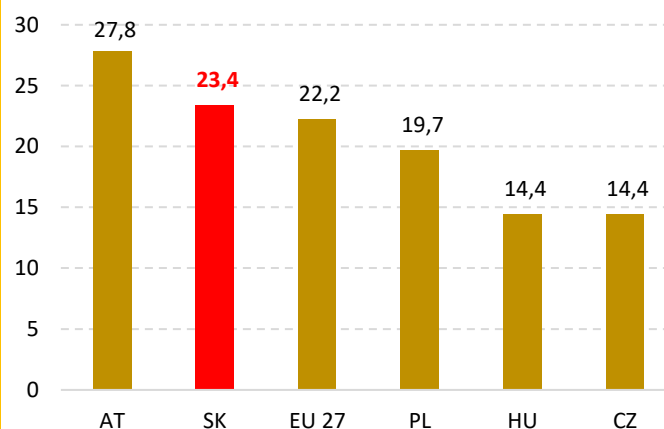
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Graf 3: Nezamestnanosť marec 2022 a marec 2023 (%)

Zdroj: Eurostat

Graf 4: Prekvalifikovanosť zamestnancov (%)

Zdroj: Eurostat